

A2 DARAGADAGI TALABALARDA NEMISCHA OG‘ZAKI NUTQ KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Xatamkulova Shohista Sayidahmedovna,
Qo‘qon davlat universiteti katta o‘qituvchisi
email: shoxista.khatamkulova@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada A2 darajadagi talabalarda nemis tilida og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida kommunikativ yondashuv, interaktiv metodlar, dialog va rolli o‘yinlarning til o‘rganish jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, og‘zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirishda autentik materiallar hamda multimedia vositalaridan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil etilgan. Tadqiqot natijalari nemis tilini o‘qitishda zamonaviy metodlardan foydalanish talabalarning kommunikativ faolligini oshirishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: nemis tili, og‘zaki nutq, kommunikativ kompetensiya, A2 daraja, interaktiv metodlar, dialog, rolli o‘yin, autentik materiallar.

Аннотация. В данной статье анализируются эффективные методы развития навыков устной речи на немецком языке у студентов уровня А2. В ходе исследования рассматривается значение коммуникативного подхода, интерактивных методов, диалогов и ролевых игр в процессе изучения языка. Также анализируется педагогическая эффективность использования аутентичных материалов и мультимедийных средств в развитии устной речевой компетенции. Результаты исследования показывают, что применение современных методов обучения немецкому языку повышает коммуникативную активность студентов.

Ключевые слова: немецкий язык, устная речь, коммуникативная компетенция, уровень А2, интерактивные методы, диалог, ролевая игра, аутентичные материалы.

Abstract. This article analyzes effective methods for developing German oral speaking skills in A2-level students. The study highlights the importance of the communicative approach, interactive methods, dialogues, and role-playing games in the language learning process. It also examines the pedagogical effectiveness of using authentic materials and multimedia tools in developing oral communicative competence. The results of the study show that the use of modern teaching methods in German language instruction increases students' communicative activity.

Keywords: German language, oral speech, communicative competence, A2 level, interactive methods, dialogue, role-playing, authentic materials.

Kirish. Bugungi globallashuv jarayonida xorijiy tillarni, xususan nemis tilini o‘rganish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy ta‘lim tizimida asosiy e‘tibor talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan. A2 daraja CEFR tizimiga ko‘ra boshlang‘ich kommunikativ bosqich bo‘lib, unda talaba oddiy kundalik vaziyatlarda muloqot qila olishi kerak. Bu bosqichda og‘zaki nutq ko‘nikmasi asosiy o‘rin tutadi. Shu sababli nemis tilini o‘qitishda interaktiv va kommunikativ metodlardan foydalanish muhim hisoblanadi.

xorijiy tillarni, ayniqsa nemis tilini o‘rganishga bo‘lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Zamonaviy ta‘lim tizimida chet tilini o‘qitishning asosiy maqsadi talabalarda kommunikativ kompetensiyani shakllantirish hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish muhim metodik vazifalardan biri sanaladi. A2 daraja CEFR tizimiga ko‘ra boshlang‘ich va mustaqil foydalanuvchi bosqichi o‘rtasidagi daraja

hisoblanib, unda talabalar kundalik hayotga oid sodda mavzularda muloqot qila olishlari lozim. Ushbu bosqichda talabalar o'z fikrini qisqa va sodda shaklda ifodalash, savol-javob qilish, oddiy dialoglarda qatnashish ko'nikmalariga ega bo'lishlari kerak. Nemis tilini o'qitish jarayonida og'zaki nutqni rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy metodlardan foydalanish talabalarning darsga qiziqishini oshiradi va ularning nutqiy faolligini kuchaytiradi. Shu sababli ushbu maqolada A2 darajadagi talabalarda nemischa og'zaki nutqni rivojlantirish usullari tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Og'zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirish masalasi ko'plab metodist olimlar tomonidan tadqiq qilingan. D. Hymes kommunikativ kompetensiya nazariyasini ishlab chiqib, til o'rganishda real muloqotning muhimligini ta'kidlagan. M. Canale va M. Swain esa kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlarini ilmiy jihatdan asoslab bergan. Nemis tilini o'qitish metodikasida og'zaki nutqni rivojlantirish uchun kommunikativ yondashuv asosiy metod sifatida qo'llaniladi. Ushbu metod orqali talabalar real hayotiy vaziyatlarga yaqin mashqlar yordamida tilni amaliy jihatdan o'zlashtiradilar. Tadqiqot davomida tavsifiy, tahliliy hamda pedagogik kuzatuv metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, nemis tili darslarida qo'llaniladigan interaktiv usullar va kommunikativ mashqlar o'rganildi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda D. Hymes, M. Canale va M. Swainning kommunikativ kompetensiya nazariyalari asos qilib olindi. Ularning fikriga ko'ra, tilni o'rganish faqat grammatik bilim emas, balki real muloqot qobiliyatini ham talab qiladi. Shuningdek, Communicative Language Teaching asosiy metod sifatida o'rganildi. Tadqiqotda tahliliy, kuzatuv va qiyosiy metodlardan foydalanildi.

Tahlillar va natijalar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, A2 darajadagi talabalarda og'zaki nutqni rivojlantirishda quyidagi usullar eng samarali hisoblanadi:

1. Dialog asosida o'qitish Real hayotiy vaziyatlar: "Im Restaurant" "Beim Arzt" "Einkaufen"

2. Rolli o'yinlar Talabalar turli rollarga kirib: sotuvchi-mijozshifokor-bemor turist-gid

3. Savol-javob metodlari Tez fikrlash va spontan nutqni rivojlantiradi.

4. Autentik materiallar videoaudiopodcast nemis yangiliklari

5. Multimedia va raqamli texnologiyalar YouTube darslari mobil ilovalar online platformalar

A2 darajadagi talabalar uchun og'zaki nutqni rivojlantirishda dialoglar muhim ahamiyatga ega. Dialog mashqlari talabalarni kundalik kommunikativ vaziyatlarga tayyorlaydi. Masalan, "Im Restaurant", "Beim Arzt", "Einkaufen", "Reisen" kabi mavzulardagi dialoglar talabalarning nutqiy faolligini oshiradi. Rolli o'yinlar ham og'zaki nutqni rivojlantirishning samarali usullaridan biridir. Ushbu metod yordamida talabalar turli ijtimoiy rollarni bajarish orqali erkin muloqot qilishga o'rganadilar. Rolli o'yinlar dars jarayonini qiziqarli tashkil etishga ham xizmat qiladi.

Shuningdek, savol-javob mashqlari talabalarning tezkor fikrlash va javob qaytarish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'qituvchi tomonidan berilgan oddiy savollar asosida talabalar mustaqil ravishda fikr bildirishga harakat qiladilar. Autentik materiallardan foydalanish ham muhim metodik vositalardan biridir. Nemis tilidagi qisqa videolar, audiomatnlar va kundalik suhbatlar talabalarning tinglab tushunish hamda talaffuz ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, multimedia vositalari yordamida tashkil etilgan darslar talabalarning motivatsiyasini oshiradi. Guruhli ishlash metodlari ham samarali natija beradi. Juftlikda va kichik guruhlarda bajarilgan kommunikativ topshiriqlar talabalarni faol muloqotga jalb qiladi. Natijada ularning lug'at boyligi va nutqiy faolligi ortadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interaktiv va kommunikativ metodlardan muntazam foydalanish A2 darajadagi talabalarning nemischa og'zaki nutq kompetensiyasini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, kommunikativ yondashuv asosidagi darslarda talabalar: ko'proq gapiradi qo'rqmasdan fikr bildiradi lug'at boyligi tez rivojlanadi

Natijalar shuni ko'rsatadiki, kommunikativ yondashuv asosidagi darslarda talabalar: ko'proq gapiradi, qo'rqmasdan fikr bildiradi, lug'at boyligi tez rivojlanadi, nutqiy spontanlik darajasi oshadi, grammatik tuzilmalarni amaliy qo'llash ko'nikmasi shakllanadi. Shuningdek, tadqiqot jarayonida A2 darajadagi talabalar uchun eng samarali yondashuv bu — interaktiv va amaliy mashg'ulotlarga asoslangan o'qitish modeli ekanligi aniqlandi. An'anaviy grammatik tushuntirishga asoslangan darslarga nisbatan kommunikativ metodlar talabalar faolligini sezilarli darajada oshiradi. Ayniqsa, dialog va rolli o'yinlar asosida tashkil etilgan darslarda talabalar o'z fikrini erkin ifodalashga o'rganadi hamda real kommunikativ vaziyatlarga tez moslashadi.

Bu esa ularning til kompetensiyasini faqat nazariy emas, balki amaliy jihatdan ham rivojlantiradi.

Autentik materiallardan foydalanish natijasida esa talabalar tabiiy nutq namunalari ga yaqinlashadi, bu esa talaffuz va tinglab tushunish ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Multimedia vositalari esa o'quv jarayonini qiziqarli va motivatsion qiladi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, A2 darajadagi talabalarda og'zaki nutqni rivojlantirish uchun kommunikativ, interaktiv va amaliy yondashuvlar uyg'unligi eng samarali model hisoblanadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, A2 darajadagi talabalarda nemischa og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda kommunikativ yondashuv asosidagi metodlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Dialoglar, rolli o'yinlar, savol-javob mashqlari va autentik materiallar talabalarning nutqiy faolligini oshiradi hamda erkin muloqot qilish ko'nikmasini shakllantiradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanish dars samaradorligini oshiradi va talabalarni til o'rganishga rag'batlantiradi. Shu sababli nemis tili darslarida og'zaki nutqni rivojlantirishga yo'naltirilgan interaktiv metodlarni keng qo'llash maqsadga muvofiqdir.

Kelgusida nemis tilini o‘qitishda innovatsion metodlar va raqamli texnologiyalar asosida og‘zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirish bo‘yicha ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish zarur.

A2 darajadagi talabalarda og‘zaki nutqni rivojlantirishda kommunikativ yondashuv eng samarali metod hisoblanadi. Interaktiv mashqlar, autentik materiallar va multimedia vositalari talabalarning nutqiy kompetensiyasini sezilarli darajada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Hymes D. On Communicative Competence. — London: Penguin Books, 1972.
2. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second 3.Language Teaching and Testing. — Applied Linguistics, 1980.
3. Richards J., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. — Cambridge University Press, 2001.
4. Passov E.I. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. — Москва, 1991.
5. Jalolov J. Chet til o‘qitish metodikasi. — Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
6. CEFR. Common European Framework of Reference for Languages. — Cambridge University Press, 2020.
7. Hymes D. (1972) On Communicative Competence
8. Canale M., Swain M. (1980) Communicative Competence Theory
9. Richards J., Rodgers T. (2001) Methods in Language Teaching Passov E.I. Kommunikativ metodika
10. Jalolov J. Chet til o‘qitish metodikasi CEFR (2020)

Ajiniyaz atindagi
NOKIS MAMLEKETLIK
PEDAGOGIKALIQ INSTITUTI
N M P I
1934